

звуження трудових гарантій і забезпечення реальної добровільності їх застосування.

Отже, правове забезпечення права працівників на відпустку в умовах воєнного стану характеризується поєднанням тимчасових обмежень та збереженням базових трудових гарантій. Водночас існує потреба у вдосконаленні законодавства з метою запобігання зловживанням та забезпечення ефективного захисту прав працівників.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану : Закон України N 2136-IX від 15.03.2022 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-20#Text>
2. Кодекс законів про працю URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>
3. Трудові ініціативи: Право на відпочинок зміни на період воєнного стану URL: <https://trudovi.org.ua/analytics/pravo-na-vidpochynok-zminy-na-period-voiennoho-stanu/>
4. Про відпустки: Закон України від 15.11.1996 р. № 504/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/504/96-%D0%B2%D1%80#Text>

УДК 342.9

Вербіцька М. В.

*суддя Новодністровського міського суду Чернівецької області,
к.ю.н., доц., доцентка кафедри адміністративного права та
судочинства Західноукраїнського національного університету,*

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ПРИТЯГНЕННЯ ДО АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ТРИВАЮЧІ АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ

Відповідно до ч. 1, 2 Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі - КУпАП) адміністративне стягнення може бути накладено не пізніше як через два місяці з дня вчинення правопорушення, а при триваючому правопорушенні - не пізніше як через два місяці з дня його виявлення, крім справ про адміністративні правопорушення, зазначених у частинах дев'ятій і десятій цієї статті, та за винятком випадків, коли справи про адміністративні правопорушення відповідно до цього Кодексу підвідомчі суду (судді).

Якщо справи про адміністративні правопорушення відповідно до цього Кодексу чи інших законів підвідомчі суду (судді), стягнення може бути накладено не пізніше як через три місяці з дня вчинення правопорушення, а при триваючому правопорушенні - не пізніше як через три місяці з дня його виявлення, крім справ про адміністративні правопорушення, зазначені у частинах третій - восьмій цієї статті [1].

Виходячи із наведених приписів резюмуємо, що законодавець передбачив певні особливості щодо розрахунку строку притягнення до адміністративної відповідальності за триваючі адміністративні правопорушення, зокрема, такий строк залежить не лише від дня його вчинення, але і від моменту його виявлення. Зокрема, для суду встановлений тримісячний строк з дня виявлення триваючого адміністративного правопорушення.

Як наслідок, при триваючому адміністративному правопорушенні строк притягнення за його вчинення до адміністративної відповідальності може сплинути набагато пізніше, ніж коли правопорушення розпочалося, і таке притягнення не обмежене жодними часовими рамками.

Наприклад, фахівець з режимно-секретної роботи на підприємстві допустив необґрунтований допуск та доступ головного інженера до секретної інформації, яка становить державну таємницю, за що передбачена адміністративна відповідальність ст. 212-2 КУпАП.

З моменту надання такого доступу головний інженер володіє інформацією, яка становить державну таємницю, і ця обставина має триваючий характер. А з'ясовує наявність порушення законодавства про державну таємницю спеціальна комісія Управління Служби безпеки України у відповідній області у ході перевірки стану охорони державної таємниці на підприємстві. За результатами такої перевірки комісія від Управління СБУ складає акт, від дати складення якого (ця дата вважатиметься датою виявлення правопорушення) і буде відраховуватися тримісячний строк для суду, в межах якого він може притягнути посадову особу до адміністративної відповідальності.

Отже, слід з'ясувати, яке саме адміністративне правопорушення вважається триваючим: коли триває протиправне діяння (дія чи бездіяльність) суб'єкта адміністративного правопорушення чи коли триваючими є наслідки такого правопорушення. Тобто, що є критерієм для визначення темпоральних рамок правопорушення: коли фахівець з режимно-секретної роботи не вчиняє жодні заходи, аби відновити режим секретності інформації, чи наявність доступу у головного інженера до державної таємниці.

Відповідь на це питання дав Верховний Суд, який у низці постанов виснував: триваючим правопорушенням є проступок, пов'язаний з тривалим, неперервним невиконанням обов'язків, передбачених законом. Тобто, триваючі правопорушення характеризуються тим, що особа, яка вчинила якісь певні дії чи бездіяльність, перебуває надалі у стані безперервного продовження цих дій (бездіяльності). Ці дії безперервно порушують закон протягом якогось часу. Іноді такий стан продовжується значний час і весь час винний безперервно вчиняє правопорушення у вигляді невиконання покладених на нього обов'язків. Триваюче правопорушення припиняється лише у випадку усунення стану, за якого об'єктивно існує цей обов'язок, виконанням обов'язку відповідним суб'єктом або припиненням дії відповідної норми закону (постанови Верховного Суду від 11.04.2018 у справі № 804/401/17, від 23.11.2018 у справі № 489/4756-а, від 18.12.2019 у справі № 158/286/17, від 25.03.2020 тощо [2]).

Велика Палата Верховного Суду у постанові від 11.12.2018 у справі № 810/1224/17 з метою забезпечення єдності правозастосовної практики

розтлумачила триваюче правопорушення як правопорушення, яке починається з будь-якої протиправної дії чи бездіяльності, коли винна особа не виконує конкретний покладений на неї обов'язок або виконує його неповністю чи неналежним чином, а потім така бездіяльність триває протягом певного проміжку часу до моменту виконання установлених обов'язків або виявлення правопорушення [2].

Колізійним моментом залишається визначення строку накладення адміністративного правопорушення у випадку, коли таке правопорушення мало триваючий характер, однак закінчилося, наприклад, у зв'язку з тим, що фахівець з режимно-секретної роботи звільнився з підприємства, а факт його вчинення було виявлено пізніше під час проведення перевірки.

На наш погляд, у такому випадку слід ураховувати, що правопорушення було триваючим, однак мав місце момент його припинення, а тому цей тримісячний строк слід відраховувати від саме від нього.

Власне, така позиція узгоджується з висновком Об'єднаної палати Касаційного кримінального суду Верховного Суду у постанові від 09.09.2024 у справі № 353/999/23, яка визначила, що триваюче кримінальне правопорушення - це кримінальне правопорушення, яке може безперервно вчинятися на стадії закінченого його складу протягом певного (достатньо великого) проміжку часу. Враховуючи зазначене, днем початку перебігу строку давності притягнення особи до кримінальної відповідальності за вчинення триваючого кримінального правопорушення є день припинення або переривання вчинення особою відповідного триваючого суспільно небезпечного діяння [2].

Тобто днем вчинення триваючого правопорушення слід уважати останній день вчинення такого правопорушення.

Наголошуємо, що окреслена нами проблематика сьогодні є дуже актуальною, позаяк питання тривалості адміністративного правопорушення часто виникає, коли військовозобов'язані особи оскаржують постанови територіальних центрів комплектування та соціальної підтримки про притягнення їх до адміністративної відповідальності за порушення, наприклад, правил військового обліку тощо у порядку адміністративного судочинства.

І, хоча Верховний Суд вживає заходи щодо уніфікації підходу судів до окресленого питання, часто суди по-різному трактують темпоральні властивості правопорушень і, відповідно, як наслідок – часові межі притягнення до відповідальності за їх вчинення, у тому числі, адміністративної.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Кодекс України про адміністративні правопорушення. Відомості Верховної Ради Української РСР (ВВР) 1984, додаток до № 51, ст.1122. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#n987> (дата звернення 17.04.2026)
2. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua> (дата звернення 17.04.2026).